

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3025/2019. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Szabó Marcel* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.22.059/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Rab és Társa Ügyvédi Iroda, 1141 Budapest, Miskolci utca 3., képviseli: dr. Rab Mária ügyvéd) eljáró indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.22.059/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.537/2015/7. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 18.P/P.III.25.073/2013/44. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó 2004. május 20. napján Romániában egy magyarországi kötelező felelősségbiztosítással rendelkező személygépjármű vétlen utasaként szenvedett balesetet, melynek következtében végtagjai lebénultak, 100 %-os rokkanttá vált, egészségi állapotában javulás nem várható, a balesetet követően folyamatos gondozásra szorul. A balesetben más gépjármű nem volt érintett. A biztosító társaság a kárrendezési eljárásban arra hivatkozott, hogy bár a biztosítási limit a baleset időpontjában 300 millió forint volt, azonban az akkor hatályos, a gépjármű üzemeltetőjének kötelező felelősségbiztosításáról szóló 171/2000. (X. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gkfr.) 1. számú melléklet 2. § (2) bekezdése alapján a biztosító helytállási kötelezettsége a konkrét esetben a román jog szerint állt fenn. A román jog alapján az alkalmazandó biztosítási limit a baleset időpontjában 4 millió forint volt, ekként a biztosító az indítványozó kárát csak eddig az összeghatárig térítette meg. Az indítványozó a biztosító által alkalmazott 4 millió forintos biztosítási limit feletti kárának megtérítése iránt keresetet nyújtott be.
- [3] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék az eljárás időpontjában hatályos, a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Nmjtvr.) alapján úgy ítélte meg, hogy a biztosítási jogviszonyra a magyar állam jogát kell alkalmazni. Megítélése szerint azonban a Gkfr. 1. számú melléklet 2. § (2) bekezdése alapján a biztosító helytállási kötelezettsége a román jog szerint áll fenn a konkrét ügyben, ekként ennek megfelelően a keresetet csak részben, a román jogszabályok szerinti összeghatárig ítélte megalapozottnak.
- [4] 1.2. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla az első fokon eljárt bíróság ítéletét kizárólag a fizetendő kereseti és fellebbezési illeték vonatkozásában változtatta meg, egyebekben azt helybenhagyta. Az ítéltábla határozata szerint a Fővárosi Törvényszék a tényállást helyesen állapította meg, és az ítéltábla a per főtárgyára vonatkozó jogi következtetésekkel is egyetértett. A másodfokú bíróság ítéletében külön is kiemelte, hogy az alkalmazandó jog szempontjából sem a károkozó lakóhelye, sem pedig a biztosítási szerződésben megjelölt gépjármű telephelye (rendszáma) nem bír jelentőséggel. A Fővárosi Ítéltábla arra is utalt, hogy a Gkfr. 7. § (1) bekezdése a biztosítóval szembeni közvetlen igényérvényesítés lehetőségét csupán perlési kedvezményként biztosítja, az az alapjogviszony lényegén és szerkezetén nem változtat.
- [5] 1.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az alperes kereset szerinti marasztalását kérte. Álláspontja szerint a Gkfr. 1. számú melléklete 2. § (2) bekezdése kizárólag azokra a károkozásokra vonatkozik, amelyekben a magyarországi biztosított külföldön, külföldinek okoz kárt.

Az Nmjtvr. 32. § (3) bekezdése értelmében „[h]a a károkozó és a károsult lakóhelye ugyanabban az államban van, ennek az államnak a jogát kell alkalmazni”, márpedig a perbeli esetben károkozónak a személygépkocsi vezetője minősül, aki az indítványozóval együtt magyar illetőségű volt. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, álláspontja szerint ugyanis a Gkfr. 1. számú melléklete 2. § (1) és (2) bekezdése a káresemény helyét jelöli meg, és az alkalmazandó jog szempontjából nem tesz különbséget a tekintetben, hogy a károsult magyar vagy külföldi-e. A baleset Románia területén történt, és azt az alperes sem vitatta, hogy a biztosítás területi hatálya Romániára kiterjedt.

- [6] 1.4. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva, kérve a Kúria Pfv.III.22.059/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését, a Fővárosi Ítéletábrta 6.Pf.21.537/2015/7. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 18.P/P.III.25.073/2013/44. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Álláspontja szerint a Kúria ítélete tévesen értelmezte az Nmjtvr. és a Gkfr. egyes rendelkezéseit, melynek következtében nem a magyar, hanem a román jog alapján ítélte meg a bíróság az indítványozó kereseti kérelmét. Az indítványozó álláspontjának alátámasztására becsatolta a Fővárosi Bíróság egy korábbi, más ügyben született ítéletét is, melyben az eljáró bíróság az indítványozó értelmezése szerint foglalt állást a Gkfr. 1. számú melléklete 2. § (2) bekezdésének alkalmazhatóságáról. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtákarának felhívására alkotmányjogi panaszát akként egészítette ki, hogy a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltóságához való jogát, ugyanis a bírói döntések közvetlen ellehetetlenítették az indítványozó emberi méltóság szerinti létezését azáltal, hogy őt jogtalanul fosztották meg járadékától. Az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény IV. cikke szerinti személyi biztonsághoz való jogának sérelmére, illetőleg a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére is, tekintettel arra, hogy a bíróságok érdemi jogorvoslatot nem nyújtottak az indítványozónak.
- [7] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó perbeli jogi képviselője a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletét 2017. június 6. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig a Fővárosi Törvényszék 2017. augusztus 4. napján, határidőben érkezett. A jogi képviselővel eljáró indítványozó csatolta az eljáró jogi képviselő meghatalmazását. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [8] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Mind a II. cikk, mind a IV. cikk, mind pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdése Alaptörvényben biztosított jognak minősül, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesítése esetén) alapítható alkotmányjogi panasz.
- [9] 2.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alaptörvény II. és IV. cikkének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében ugyan nem elvárás az indítványozókkal szemben, hogy alkotmányjogi érvelésként részletesen kimunkált indokokat terjesszenek elő, azonban az indítványnak be kell mutatnia azt a logikai kapcsolatot, mely az adott alkotmányos jog sérelmére vezethetett {lásd például: 3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az Alaptörvény II. és IV. cikkének sérelmét az indítványozó maga is csak közvetett módon hozza összefüggésbe a bírói döntés tartalmával, melyre vonatkozóan lényegében arra hivatkozik, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték az Nmjtvr.-t, illetőleg a Gkfr.-t, továbbá eltértek egy korábbi, az indítványozó által hivatkozott bírói döntéstől is, és végeredményben ezek okozták az alaptörvény-sértést. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó, és nem pedig az Alkotmánybíróság számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése is a bíróságok, és nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kér-

dés, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {elvi rögzítését lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}, melynek lehetősége az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben nem merült fel, azt az indítványozó sem valószínűsítette. Az Alkotmánybíróság arra is emlékeztet, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria, és nem pedig az Alkotmánybíróság hatásköre, ekként alkotmányjogi panasz alapját önmagában nem képezheti az a tény, hogy az eljáró bíróság valamely jogszabályi rendelkezést más, korábbi bírói döntéstől eltérően értelmez, amennyiben az értelmezés nem sérti meg az Alaptörvény által megszabott értelmezési tartományt.

- [10] 2.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjaként az Alaptörvény II. és IV. cikkeit, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdését jelölte meg. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróságnak nem azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványozó élethelyzete, körülményei összeegyeztethetőek-e az emberi méltósággal és más alapjogokkal. Az Abtv. 27. § szerinti eljárásban arra kellett választ adnia, hogy a támadott bírói döntés sérti-e az indítványozó hivatkozott alapjogait. Nem terjedhetett ki a vizsgálat a döntés helyességére sem, azaz arra, hogy jól alkalmazták-e a bíróságok a vonatkozó törvényeket.
- [11] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az előadó alkotmánybíró érdemi elbírálást tartalmazó határozat-tervezetet terjesztett a testület elé. Az Alkotmánybíróság az érdemi tárgyalás során észlelte, hogy az indítvány nem állított értékelhető összefüggést a biztosító – a magyar jognál alacsonyabb összegű – helytállási kötelezettsége és az emberi méltóság, illetve a személyes szabadság között. Nem tért ki az indítvány kellő alapossággal a jogorvoslathoz való jog és a kártérítés kérdés összefüggésére sem; e tekintetben megjegyzendő, hogy azt a kérdést, hogy melyik állam jogát kell a helytállás mértékénél irányadónak tekinteni, több bírói fórum is érdemben bírálta el.
- [12] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítvány nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában rögzített feltételeknek; nem indokolja értékelhetően az összefüggést a támadott döntés és az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései között.
- [13] Ennek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. január 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [14] Nem értek egyet az alkotmányjogi panasz visszautasításával, mert álláspontom szerint az indítványban hivatkozott alaptörvény-ellenesség az Alaptörvény II. cikke vonatkozásában érdemi vizsgálatot tett volna szükségessé.

- [15] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az egészségkárosodás az érintett személyiségi jogának, emberi méltóságának, testi integritásának sérelmét jelentheti [3065/2016. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [16] A konkrét ügyben az indítványozó emberi méltóságának a sérelmét abban jelölte meg, hogy 2004. április 20-án Romániában balesetet szenvedett, amelynek következtében 29 éves korában végtagjai lebénultak, 100%-os I. csoportú rokkanttá vált. A baleset pillanatától kezdve mindkét szülője gondozására szorul a nap 24 órájában. Az indítványozó előadta, hogy egészségi állapotának szinten tartása „közel havi 1 000 000 Ft-ból finanszírozható”.
- [17] A Kúria támadott döntése ugyanakkor azt eredményezte, hogy az indítványozó minden kártérítési járadékigénytől elesett. A Kúria ugyanis megállapította, hogy az ügy elbírálására irányadó Gkfr. 1. számú melléklet 2. § (1)–(2) bekezdéseinek értelmében a biztosított által külföldön okozott kár esetén a biztosító helytállási kötelezettsége a káresemény helye szerinti ország gépjármű-felelősségbiztosítási jogszabálya alapján áll fenn.
- [18] Az indítványozó utalt arra, hogy a magyarországi felelősségbiztosítási limit a baleset időszakában 300 millió forint volt. Ezzel szemben, a hivatkozott kormányrendelet megjelölt rendelkezései értelmében – a Kúria álláspontja szerint – az indítványozó részére a román jog szerint kell a kártérítést megállapítani, amely a perbeli időszakban limitált volt, és mindösszesen 4 millió forint kártérítés megfizetését tette lehetővé.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria tévesen értelmezte az alkalmazott jogszabályokat [különösen az Nmjtvr. 32. § (2) bekezdését], és ennek következtében tévesen alapította döntését a Gkfr. mellékletének 2. § (2) bekezdésére. Az indítványozó álláspontja szerint tehát a Kúria téves jogértelmezése fosztotta meg a keresetben megjelölt kártérítési igényektől, és a bírói döntés ennek következtében sérti az Alaptörvény II. cikkét.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében hivatkozott arra is, hogy az eljáró bíróságok alaptörvény-ellenes jogszabály alapján döntöttek.
- [21] 2. Az Alkotmánybíróság az ügyben azt állapította meg: „az érdemi tárgyalás során észlelte, hogy az indítvány nem állított értékelhető összefüggést a biztosító – a magyar jognál alacsonyabb összegű – helytállási kötelezettsége és az emberi méltóság, illetve a személyes szabadság között” (Indokolás [11]). Utalt arra is az Alkotmánybíróság, hogy a jelen esetben „nem azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványozó élethelyzete, körülményei összeegyeztethetőek-e az emberi méltósággal és más alapjogokkal” (Indokolás [103]).
- [22] Ezekkel a megállapításokkal nem értek egyet.
- [23] Fontosnak tartom kiemelni: az indítványozó alkotmányjogi panaszja nem arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg az élethelyzetének, körülményeinek az emberi méltósággal való összeegyeztethetőségét. Az indítványban állított alaptörvény-ellenességet arra alapította az indítványozó, hogy az eljáró bíróságok – különösen a végső fórumként eljáró Kúria – téves jogértelmezése folytán élethelyzete ellehetetlenült, és ez egyben az emberi méltóságának sérelmét eredményezi.
- [24] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában elismerte, hogy olyan kártérítési ügyekben, amelyekben maradandó egészségkárosodásból származó kártérítési igény a kereset tárgya, a bírói jogértelmezés hibája felvetheti az emberi méltóság sérelmét [3065/2016. (IV. 11.) AB határozat]. Nem értek egyet ezért az indítvány visszautasításával azon indokra alapítottan, hogy az indítványozó nem állított alkotmányjogi panaszában értékelhető összefüggést a biztosító helytállási kötelezettségével összefüggő bírói jogértelmezés és az emberi méltóság sérelme között.
- [25] Véleményem szerint a konkrét ügyben az Alkotmánybíróságnak érdemben kellett volna vizsgálnia az alkotmányjogi panaszban állított alaptörvény-ellenesség megalapozottságát. Ennek során az Alkotmánybíróságnak elsősorban azt kellett volna vizsgálnia, hogy az eljáró bíróságoknak volt-e értelmezési mozgásterük az indítványozó által kifogásolt jogértelmezést illetően. Az ügy érdemi vizsgálata lehetővé tette volna azt is, hogy – ha a bírói döntés alaptörvény-ellenessége nem állapítható meg – az Alkotmánybíróság mérlegelje: szükséges-e az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján a perben alkalmazott jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata.

Budapest, 2019. január 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró különvéleménye

- [26] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt visszautasító döntéssel, ugyanis álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt érdemben kellett volna elbírálnia, és a bírói döntést meg kellett volna semmisítenie, az alábbi indokokra tekintettel.
- [27] 1. Miközben kétségtelen tény, hogy a kártérítés mértékének jogalapja, illetőleg összegszerűsége kérdésének felülbírálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe {legutóbb: 3140/2018. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [33]}, jelen ügyben sem az indítványozó egészségi állapota, sem pedig az nem képezte vita tárgyát, hogy az indítványozó számára egyébként megalapozott kárigénye ellenére kizárólag a román jog alkalmazott szabályára tekintettel nem volt lehetséges magasabb összegű kártérítés megítélése. Mindez egyben azt is jelenti, hogy azáltal, hogy az alapügyben eljáró bíróság ítéletében a kártérítés összegének meghatározására a Gkfr. 1. számú melléklet 2. § (2) bekezdése szerint a román jog rendelkezéseit alkalmazta, szükségképpen és közvetlenül korlátozta az indítványozó javára az orvosi, gyógyászati és ápolási kiadások fedezetéül és ezáltal az indítványozó baleset utáni életkörülményeinek közvetlen biztosítására szolgáló kártérítés összegét. Ebből következően, az ügy egyedi körülményei alapján álláspontom szerint (a többségi döntés megállapításával ellentétben) megállapítható a közvetlen összefüggés a támadott bírói döntés és az indítványozó által felhívott alaptörvényi rendelkezés (II. cikk) állított sérelme között.
- [28] 2. Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő, az Abtv. 27. §-án alapuló alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [29] 3. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás szabályozásának célja mindenekelőtt „a károsultak fokozott védelme, a gépjárművel okozott károk következtében a biztosítottakkal szemben támasztott megalapozott kártérítési igények megfelelő mértékű kielégítése” (lásd a baleset bekövetkezését követően hatályba lépett a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény preambuluma). Miközben a biztosítónak számítania kell arra a lehetőségre, hogy az esetlegesen külföldön bekövetkező károkozások miatt a helytállási kötelezettségének mértéke a magyar jogban meghatározottnál képest magasabb is lehet, a károsultak védelmének kiemelt indoka nem teheti lehetővé a külföldi jog azon szabályának magyarországi alkalmazását, mely a biztosítót a magyar jog szerinti helytállási kötelezettség maximumához képest a károsult kárára kedvezőbb helyzetbe hozza ahhoz képest, mint ha az általános szabályok alkalmazásával, a magyar jog szerint kellene eljárnia egy semmilyen nemzetközi elemet nem tartalmazó káresemény ügyében. Általában is igaz, és a baleset bekövetkezésekor hatályos Nmjtvr. 7. § (1) bekezdéséből kifejezetten is következik, hogy a jogalkalmazónak a külföldi jog alkalmazását megelőzően mérlegelnie kell azt, hogy a külföldi (jelen esetben a román) jog kártérítési összeghatárra vonatkozó előírása Magyarország közrendjébe ütközik-e. Különösen igaz ez akkor, ha valamely jogi kérdésben a külföldi és a magyar jog rendelkezései eltérőek, az eltérés éppen ellentétes irányú az adott magyar szabályozás céljával, az eltérés alapvetően változtatja meg a peres felek perbeli helyzetét, és ezáltal közvetlenül és alapvetően befolyásolja a meghozott bírói döntés tartalmát.
- [30] 4. Miközben a közrend által védett értékek nem állandóak, tartalmuk folyamatosan változik, a társadalom alapvető értékrendjét az egyes államok alkotmányai rögzítik. Különösen igaz ez az alapvető jogokat rögzítő alkotmányos rendelkezések vonatkozásában, melyek kétséget kizáróan az alkotmányos értelemben vett közrend részét képezik. Általánosan elfogadott megközelítés, hogy a közrend egyaránt magában foglal anyagi jogi és

eljárásjogi rendelkezéseket, ekként a közrendi klauzula alkalmazásakor a külföldi anyagi jogi és eljárásjogi rendelkezésekre is tekintettel kell lennie az eljáró bírónak, és azokat egyes elemeiben és összességében is értékelnie kell Magyarország Alaptörvényre visszavezethető közrendje szempontjából. Éppen ezért, amikor a jogalkalmazó azt mérlegeli, hogy a külföldi jog valamely rendelkezése ellentétes-e a közrenddel, valójában az Alaptörvény 28. cikke szerinti mérlegelést és értelmezést kell elvégeznie. Ez az értelmezés pedig az eljáró bíróságnak nem csupán lehetősége, hanem közvetlenül az Alaptörvényből fakadó kötelezettsége.

- [31] Mind a baleset bekövetkezésének idején hatályos korábbi Alkotmány és az azon alapuló alkotmánybírósági gyakorlat, mind pedig az azzal tartalmilag azonos Alaptörvény II. cikke alapján megállapítható, hogy az emberi méltóság védelme legalább annyiban kétségtelenül Magyarország közrendje részének tekinthető, amennyiben az államnak tartózkodnia kell olyan intézkedések törvénybe foglalásától, amelyek alkalmazása a jogszabályi környezetből felismerhetően súlyosan veszélyeztetné a magánszemély és a vele együtt élő közeli hozzátartozók megélhetését. Ebből következően a bíróságnak értékelnie kellett volna azt, hogy amikor a külföldi jog valamely szabálya az adott ügyben az egyik peres fél számára számottevően kedvezőtlenebbül határozza meg a kártérítés összegének lehetséges maximumát, ezen összeghatár alkalmazása a konkrét ügyben vezethet-e valamely alapjog sérelmére, és ezáltal sértheti-e Magyarország közrendjét. Különösen igaz ez azért, mert az eljáró bíróságok a pernyertességhez igazodó illetékfizetési kötelezettség (tehát az ügy eljárásjogi vonatkozásai) tekintetében alkalmazták a közrendi klauzulát. Abban az esetben viszont, ha maga a bíróság ítéli meg úgy, hogy a magyar és a román jog eltérő rendelkezéseire tekintettel egy adott ügyben felmerül a külföldi jog magyar közrendbe ütközésének lehetősége, ezt a vizsgálatot az alkalmazandó külföldi jog egésze, azaz nem csupán a külföldi eljárásjogi, hanem a külföldi anyagi jogi szabályok tekintetében is el kellett volna végezni, mely kötelezettségüknek az eljáró bíróságok külön indokolás nélkül nem tettek eleget. Erre a körülményre tekintettel az Alkotmánybíróságnak a támadott bírói döntést álláspontom szerint meg kellett volna semmisítenie.

Budapest, 2019. január 29.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

- [32] A különvélemény 4. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2019. január 29.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1719/2017.

